

MOTSTRØM

Prosjektbeskrivelse

Film
Liveprojisering
12 Sangere
3 Dansere
3 Musikere
Elektronikk

90 minutter

Uropremiere Hamsunsenteret fredag 3. august 2018

Motstrøm er et gjennomkomponert musikkscenisk drama av Heidi Tronsmo/ Glenn Erik Haugland som bygger på filmer av Helge Haukeland fra havstrømmen Glimma samt temaer knyttet til Knut Hamsuns liv og virke.

Naturfilmen og forbindelsen til Hamsuns liv blir i **Motstrøm** behandlet kunstnerisk på flere nivå. Det mest nærliggende er Hamsuns litteratur der menneskene han skildrer er tett sammenvevd med naturen. I tillegg tar vi opp tema som:

- Hva kan vi akseptere som naturlig av menneskelig adferd?
- Må unntaksmennesket Hamsun aksepteres som naturlig og dermed også uungåelig?
- Er det akseptabelt at naturen og balansen i naturen må vike for menneskers irrasjonelle, «naturlige» adferd? Eksempelvis dagligdagse valg som går på bekostning av livet i havet?

Hamsuns grandiose forestillinger om seg selv som et unntaksmenneske, et naturlig geni som gjør krav på stor plass, møter motstand i **Motstrøm**. I denne motstanden oppstår det friksjon, spenninger og elektrisitet.

Fascinasjonen for unntaksmennesket og fascistisk tankegods er desverre igjen blitt aktuell politikk. Slik kan Nordahl Griegs ord om Knut Hamsun fra 1936 like gjerne brukes om den nye amerikanske presidenten. Grieg skriver om Hamsun som en som ser seg selv som «utvalgt, svimlende skilt fra massen, som hersker og overmenneske».

Havstrømmen Glimma ligger like ved Hamsunsenteret og prestegården på Hamarøy, der Hamsun tilbrakte en viktig del av oppveksten. Hamsun skriver i flere tekster om havstrømmen Glimma. Det evindelige suset, en vanskelig ungdomstid, idyllisert landskap, døden, blodets hvisken, mm er hos Hamsun assosiert med Glimma.

I **Motstrøm** tematiseres i tillegg til unntaksmennesket, bevissthetsstrømmer, over/underbevisstheten, motstand/medgang, lys/mørke, storm/stille og bekjennelser.

Resistans og mørketid

Motstrøm inneholder flere, delvis samtidige forløp. Naturfilmen fra Glimma vises under hele forestillingen med et langstrakt handlingsforløp fra mørket, til lyset og tilslutt tilbake til det stille mørket. Filmen inneholder bilder fra havstrømmens syklus gjennom et helt år. Den viser tidevannets livgivende funksjon (når strømmene bringer med seg næringstoffer fra havet) fra mørketid til lyse midtsommer. Filmen projiseres på et stort seil i bakkant av scenen og på mindre seil som spennes opp på ulike steder i scenerommet i løpet av forestillingen.

Det andre dramaturgiske hovedgrepet spilles ut i et musikkdramatisk kontrapunktisk forløp som utføres av tolv sangere (Vocal Art fra Bodø), tre dansere, tre musikere (Ensemble Blå fra Nordland), elektronikk og bevegelige

scenografiske elementer. Her handler det om bevegelser/krefter/strømmer/ vinder satt opp mot det som stritter imot/gjenstridighet/resistans/ unntakstilstand.

I dreieboken som Heidi Tronsmo nå jobber med er det syv søyler eller syv resistorer/innvendinger. Resistorene skaper elektrisk støy, tidvis som motstand til strømmene (den uavvendelige kraften) eller tidvis som påler av motstand til Hamsun, til døden, til begjæret, til de rådende strømningene i tiden og det suggererende. De syv søylene er musikkdramaturgisk formgivende og samtidig bekjennelser/belysninger av sentrale, utvalgte temaer. Behandlingen av Lulesamene både fra storsamfunnet med viktige personer som Hamsun i spissen er eksempelvis tenkt som et av flere innvendinger i forestillingen.

Hver av søylene har A & B sider eller blåner om du vil.

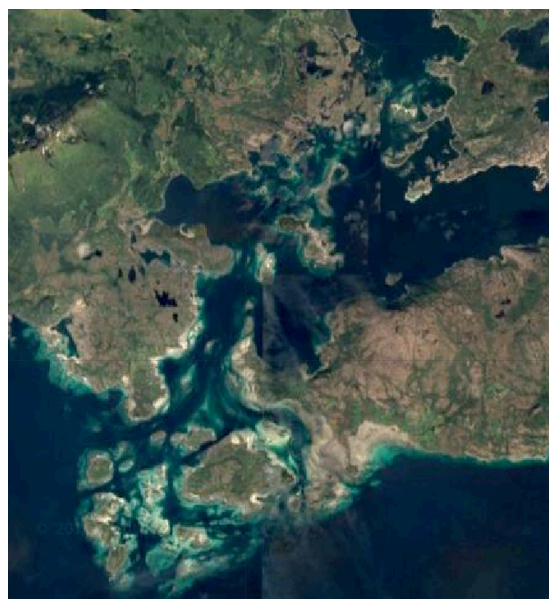
Et musikalsk strekk kan eksempelvis råke på en resistor hardt og brutalt.

Ω Ω Ω Ω Ω Ω

En resistor kan også komme og gå gradvis.

Ω Ω Ω Ω Ω Ω Ω Ω Ω Ω Ω

Resistansen er et uttrykk for og i mot unntaksmennesket Hamsun, slik forfatter Tore Rem treffende har beskrevet det i de første sidene av boken «Veien til Hitler». «Hamsun kom til å se seg selv som unntaksmenneske, som en livet hadde satt mere og mere tilside for mengden».

«De syv strømmene» Hamarøy

Hos Nietzsche er unntaksmennesket en som er hevet over massen og vanlige morallover. Resistorene er også uttrykk for vår egen motstand mot den suggererende fascinasjonen unntaksmennesker skaper, og de tvilsomme holdningene denne heltedyrkingen fører med seg.

Lukket med syv segl

De voldsomme kreftene i havstrømmene rundt Hamarøy ser i undervannsfilmene ut som sterke vinder. For snart 20 år siden skapte fotograf Helge Haukeland en film om kulturlandskapet rundt de «sju strauman» utenfor Hamarøy, noe som satte oss på sporet av ordtaket; «min munn er lukket med syv segl».

Segl og seil har selvsagt ulik betydning i denne sammenhengen, men den uttalemessige likheten mellom ordene åpner et musikalsk rom for oss. Her kan vi spille på syv strømmer som beveger seg i ulike rytmer og intensitet, opp mot det å fortie/holde noe hemmelig.

Bruk av gamle seil av ulike stoffkvaliteter er sentrale sceniske virkemidler i Motstrøm. Naturfilmen projiseres på seil som spennes opp på ulike punkter i scenerommet. Vifter sørger for vind i seilene.

Sangerne & danserne er i forestillingen aktive som «mannskap». Seilene heises og fires på stadig nye steder underveis. Slik skaper vi et flerdimensjonalt og energisk rom der kreftene i havstrømmene får et fysisk scenisk uttrykk.

At noe er lukket med syv segl er et uttrykk hentet fra Johannes' åpenbaring. I Bibelen forseglers de syv seglene en tekst som hvis de åpnes, vil føre til verdens undergang.

Musikalske energier

Motstrøm er tenkt gjennomkomponert som et musikalsk drama i stort format. Musikken er uttrykk for energier. Det er sterke krefter i sving og livstruende elementer i spill, samtidig som undergangen gjemmer seg bak syv segl.

Naturens organiske sykluser (naturfilmen) danner et kontrapunktisk bakteppe. Komposisjonen følger flere spor som en konsekvens av de ulike narrative i konseptet. Forskjelligartede ledemotiv (klanglig, rytmisk, akkordprogresjoner, etc) blir hentet opp og gjentatt i stadig nye omgivelser og sammenhenger.

Det suggererende er en sentral ledetråd i musikken. I Motstrøm vil intense, medrivende partier bryte mot stillstand og det opposisjonelle. Idyll og det som kan fremstå som sannferdig blir innvadert av uttro tjenere og

fremmedelementer. Det hemmelighetsfulle, det som er holdt tilbake, «lukket med syv segl», er tenkt gjennomgående tilstede i partituret.

Sangerne har flere roller og oppgaver underveis. De går inn og ut av koristiske og solistiske funksjoner. Det samme gjelder musikerne.

Tredimensjonale scenebilder

Materiale fra filmen fra havstrømmen Glimma er fundamentet i det visuelle uttrykket. Fragmenter fra filmen hentes ut i rommet og projiseres på de ulike seilene som dukker opp og forsvinner i scenerommet. Bildene fra filmen blir sanseliggjort og blir tredimensjonale ut over scenen ved hjelp av projiseringsflatene, lys og koordinerte bevegelser fra dansere og sangere. En overskridelse av grensene mellom film og scene der bevegelsene går inn og ut av formatene, der de noen ganger kan dukke opp i filmen, andre ganger på scenen, besmittet av hverandre.

Bevegelsene og det regisserte hos dansere og sangere tematiserer ulike aspekter avhengig av konteksten. Danserne kan forstørre, binde sammen og/eller forlenge små bevegelser fra sangerne eller filmen. Noen ganger vil de opptre solistisk sammen med eksempelvis en sanger, andre ganger som en treenighet. Bevegelses-materialet handler om overføringer, strømninger og reaksjoner.

Menneskemasser og hvordan disse reagerer fysisk på ringvirkninger og påvirkninger er også en del av bevegelses-repertoaret. Massesuggesjon, gruppedynamikk, individ kontra gruppe. Stillstand versus bevegelse, som eksempelvis i et bilde der alle stivner til som uttrykk for manglende handlekraft eller apati.

Det sceniske blir til et fysisk erfaringsrom der kreftene fra strømmene og tankegodset spilles ut ved bruk av seil, vind, master, motstandspunkter, sang, bevegelse, mennesker i ulike positurer og formasjoner, kjøtt og blod.

Produksjon

Motstrøm blir produsert i et samarbeid mellom Hamsunsenteret, Studio O og initiativtaker Helge Haukeland. Forestillingen vil bli utarbeidet i Os og Bodø med teknisk og endelig produksjon i kultursalen på Hamsunsenteret, Hamarøy i perioden Desember 2017 - August 2018. Urpremierer er satt til Hamsundagene 2018 - 3. august 2018, med totalt 3-4 visninger i Hamsunsenteret. Vi planlegger deretter å spille forestillingen i Kristiansand (Kilden), Oseana Kunst og Kultursenter og i Oslo.

Tekst, musikk & scenisk konsept

Heidi Tronsmo
Glenn Erik Haugland

Film, projisering, scenisk

Helge Haukeland
Randi Storaas
Peter Knudsen
Per Storm Iversen

Utøvere

Vocal Art (Bodø) 12 sangere
v/ Henrik Sand Dagfinrud
Dirigent Kjetil Almenning
Sindre Myrbostad, klaver
Lisa Isabel Holstad, cello
Anna-Sofia Ulfsax, fiolin.
3 dansere

Research

I samarbeid med Hamsunsenteret
Arne André Solvang
Ingri Løkholm Ramberg
Andreas Lødemel
Anita Overelv
Bodil Børset

Fremdriftsplan

Juni 2016	Første researchopphold, Hamsunsenteret
Desember 2016	Andre researchopphold, Hamsunsenteret
Juni 2017	1. utkast av libretto
September 2017	1. utkast partitur & 2. utkast libretto
Høst 2017	Workshop, sangere & musikere
November 2017	Workshop, dansere, projisering & seil
Februar 2018	Libretto og partitur ferdigstilles
Mars - August 2018	Utvikling av film & projisering
Mai 2018	Preproduksjon, Studio O
Juni 2018	Musikalske prøver, Bodø
Juni - August 2018	Produksjon, Hamsunsenteret
3. - 6. August 2018	Premiere og forestillinger, Hamsunsenteret
September - Desember 2018	Forestillinger, Kristiansand, Os, mm.